

Del 'thriller' al drama familiar

«La literatura ens torna la força de creure dels nens»

JOËL DICKER Escriptor, publica 'El llibre dels Baltimore'

ERNEST ALÓS
MADRID

Tres anys després d'assaborir l'èxit per *La veritat del cas Harry Quebert*, l'escriptor suís Joël Dicker (Ginebra, 1985) torna amb *El llibre dels Baltimore* / *El libro de los Baltimore* (La Campana / Alfaguara). El protagonista i narrador és un altre cop l'escriptor Marcus Goldman, jove i marcat per un èxit precoç com el mateix Dicker. En aquesta ocasió, Goldman, dels trivials Goldman de Montclair, Nova Jersey, recorda la seva infància i joventut al costat dels seus brillants cosins, els Goldman de Baltimore, fins que es desencadena el Drama, amb majúscules. De nou un viatge al passat es converteix en un llibre dins d'un llibre, però atenció: aquesta vegada l'autor ha passat del *thriller* a la tragèdia familiar. Vam parlar amb Dicker a Madrid; demà estarà a Barcelona, firmant llibres a La Casa del Llibre del passeig de Gràcia (a les 19.00 hores).

-Aquí pesen més els sentiments que no pas la intriga.

-Sí, és cert. Els sentiments, el retrat de la gent, la construcció psicològica dels personatges. Volia que els lectors volguessin submergir-se en el llibre atrets per aquells personatges, i no només per saber qui ha fet què.

-En el llibre hi ha dos grans temes. Un, la gelosia en totes les seves formes: per la riquesa, per l'amor, per l'estatus... I tothom té gelosia de tothom.

-Com a la vida mateixa. A vegades ens fa vergonya tenir enveja, però tots en tenim. És un sentiment interessant perquè no té a veure amb l'altre, sinó amb un mateix. L'altre no és més que un mirall en el qual veurem els problemes que tenim amb nosaltres mateixos, i que desencadenaran la ràbia.

-I l'altre tema és la nostàlgia per una joventut perduda.

-És un període de la vida en el qual tot és possible. ¿Es tracta de la nostàlgia d'un temps que ja no existeix o de la nostàlgia de la capacitat d'imaginar, d'inventar-se, de somiar, perquè ja t'ha esclafat el pes de la vida? Quan els nens juguen a indis i vaquers tenen capacitat d'ima-

“

«Volia escriure llibres diferents amb un fil conductor que és el narrador, Marcus Goldman»

«Repetir la mateixa història amb un crim, un poli i una investigació no em motiva»

«¿Què és el que vull fer? El que em ve de gust, sense plantejar-me si agradarà o no»

”

va canviar la toga per la literatura

De quatre rebutjos a l'èxit, les vendes i els premis

Advocat de formació i escriptor per vocació, Joël Dicker estava a punt d'optar per la toga -amb quatre llibres rebutjats i l'únic editor que s'havia fixat en ell, mort en accident de trànsit- quan l'editor francès Bernard de Fallois, amic del difunt, es va fixar en ell: d'allà va volar al premi Goncourt des Lycéens i al de l'Acadèmia i als tres milions d'exemplars (la majoria a Europa; EUA se li ha resistit) pel seu *Harry Quebert*. Amb passat de mal estudiant, als seus llibres s'ha venjat dels editors i els docents. «El sistema escolar que no surt gai-

re ben parat. El sistema educatiu suís és molt dolent. No s'anima els nens i els joves, no se'ls motiva, i a més a més s'intenta igualar posant el llistó molt baix», lamenta. Fill de professor i bibliotecària, Dicker va passar tots els estius de la seva infància amb els seus cosins americans, a Maine. I allà ha volgut situar totes les seves novel·les, en uns Estats Units més aviat estereotipats. Però diu que aquells estius no han sigut la seva inspiració. «Per a mi, l'important és inventar històries, crear situacions curioses, o tristes», a l'lega.

ginar, de fer com si fos veritat, de sublimar-se. I això és una cosa que passa a estar amagat dins nostre. Jo crec que la literatura ens torna a fer capaços d'imaginar. Per a mi és un retorn a la força de la fe infantil.

-Fa tres anys ens va explicar que havia fet algunes concessions, com fer massa blanca la relació entre Quebert i la Nola, la noia de quinze anys, per assegurar-se que per fi un llibre seu es publicués. ¿Ara, després del seu èxit, se sent més lliure?

-A *Harry Quebert* no em vaig atrevir a anar tan lluny en l'escriptura, però aquí sí que he pogut anar fins al final. Encara que al mateix temps, l'èxit també em condiciona, i ara em pregunten per què aquest llibre no és un *thriller* com l'anterior. Ara qui hagi llegit aquell altre volum té unes expectatives.

-El personatge d'aquest llibre, ¿podria ser Marcus Goldman o no serho? Perquè a part del nom i de la seva carrera literària no hi ha gaires llaços clars entre un llibre i un altre.

-Podríem començar llegint aquest llibre i seguir amb el de *Harry Quebert* sense cap mena de problema. I de fet això és el que buscava. Jo volia escriure llibres independents i interdependents, projectes diferents, amb un fil conductor que és el narrador en primera persona. Marcus torna a ser el narrador, però narra històries diferents. No volia repetir-me.

-La mare de Marcus, una dona jueva bastant idiosincràtica, un autèntic personatge còmic al llibre anterior, aquí no sembla la mateixa.

-Sí, però ¿per què? Es planteja el dubte: ¿la mare de Marcus és una molèstia com la percebem a *Harry Quebert*? ¿O es tracta d'una mare normal com la veu el Marcus nen en aquest llibre? Les persones no només es perceben de forma diferent, sinó que mostren diferents facetes de si mateixes a diferents persones.

-A *Harry Quebert* ja han succeït els fets d'aquest llibre, i en aquest, ja ha

Passa a la pàgina següent

El jove escriptor suís Joël Dicker, retratat ahir a Madrid.

Pàgines 66 a 69 >>>

JOSÉ LUIS ROCA

No busquin un nou 'Harry Quebert'

CRÍTICA Comparteix protagonista, però no és un 'thriller'

|| RAMON VENTURA

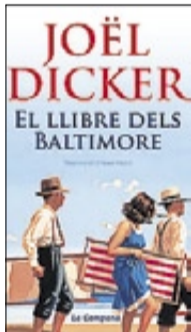
No cometin el mateix error que vaig cometre jo. No busquin a *El llibre dels Baltimore* (La Campana / Alfaguara) la continuació d'un fenomen com *La veritat sobre el cas Harry Quebert*. Intentin llegir l'última novel·la de Joël Dicker sense cap més pretensió; els sorprendrà. El protagonista és el mateix, el mateix Marcus Goldman aprenent d'escriptor i detectiu ocasional, amiatat obliga. I també ho són els escenaris de la costa est dels Estats Units; i l'estil, les maneres, l'estructura, la tensió, el ritme i la construcció dels personatges. Però *El llibre dels Baltimore* no és un thriller com l'anterior èxit de l'autor.

Tampoc és la primera vegada que un escriptor, al llarg de la seva producció, fa servir el mateix personatge per protagonitzar llibres diversos. Tenim Lije Baley en els d'Isaac Asimov i Nathan Zuckerman en bona part de l'obra de Philip Roth.

Al marge d'aquest fetixisme, la nostra novel·la és la crònica, ascensió i caiguda d'una família, i pel mètode, argument i entorn, les referències conceptuals que hi intuïm són clares: primer, a *La pastoral americana* (Roth, un altre cop), així com a *Los Buddenbrooks* de Thomas Mann. Encara que Dicker manté distàncies amb aquests dos clàssics, tantes com afinitats. Roth, Mann, gran selecció.

El llibre dels Baltimore no és un relat detectivesc. Reconeixem el seu estil en els interminables salts en el temps, a més d'aquella necessitat d'explicar l'ofici de narrador (tot el llibre és un *com escriure una novel·la*, o dues), mentre assistim com, a força d'incertes decisions, es desmembra un clan familiar. I el mateix Marcus Goldman que investigava la mort d'una noia a *La veritat sobre el cas Harry Quebert* aquí rememora la vida dels seus avis, pares, oncles i cosins mentre desfulla la margarida. Hauríem de llegir *El llibre dels Baltimore* com qui contempla un oli d'Eward Hopper i el seu traç elegant: palpin la soledat i oblidin Harry Quebert.

Els crítics l'han definit com *El fulletó dels Goldman* i *Els cinc se'n van a Amèrica*. Als crítics se'ls ha de llegir (gràcies) però no sempre fer-ne cas. ≡

Ve de la pàgina anterior

escrit el llibre anterior. Resulta potser estrany que no aparegui cap traça d'un en l'altre.

-¿Per què hauria de fer-ho?

-Se suposa que ha sigut un fet important en la vida de Marcus Goldman.

-No té cap interès. Marcus explica en un lloc la història de Harry Quebert i en l'altre explica una altra història, que és la història dels seus cosins. Són parts separades de la seva vida. Repetir esdeveniments no em convenç.

-Al lector pot sorprendre'l que hagi passat d'un llibre d'intriga a un drama familiar.

-És com si li preguntés a un cuiner per què té un plat de peix i un de carn. Jo no em poso a pensar què espera el lector per oferir-li la mateixa cosa. Per a mi és el pitjor que un pot fer, quan un es repeteix una vegada i una altra. Jo el que vull és evolucionar. Com a autor, escriure sempre la mateixa història policíaca amb un crim, un poli i una investigació no em motiva, i crec que això també cansaria els meus lectors.

-Però sí que hi ha certa similitud en la fase final del llibre, amb successius canvis de punts de vista que modifiquen la nostra visió de la trama.

-L'escriptura és una mica més complexa, perquè tenim tres línies temporals, en lloc de dues. La primera part del llibre exigeix una mica més de temps per anar passant d'una a una altra. I quan arribem al final, el canvi és més ràpid.

-Fa la impressió que hagi semblat el llibre d'al·lusions, amb noms que recorden referents de la novel·la americana o de la televisió. Un Nathan, com el Zuckerman de Roth, un autor de qui es troben altres referències, o un Saul Goldman advocat que sona molt a Saul Goodman. ¿Són petits acudits, indicis dels seus referents?

-No, en absolut, són tot casualitats. A *Harry Quebert* apareixia el nom del cap de la policia de Nou Hampshire. I jo no tenia la més remota idea. I Marcus Goldman és el nom del fundador de Goldman Sachs, i jo no ho sabia. És perillós anar a Google. Els noms no s'elegeixen per fer referència a res, jo els elegeixo en funció de la construcció del personatge.

-En els seus llibres sembla citar grans novel·les americanes, de Roth, de Nabokov, d'Irving, però també la ficció audiovisual. ¿Quin d'aquells models es posa vostè com a objectiu?

-Ni una cosa ni l'altra. ¿Què és el que jo vull fer? El que em ve de gust, sense plantejar-me si agrada o no. I crec que es tracta d'una barreja de coses que m'apassionen, m'agraden, m'interessen o conec. El que em dona el ritme, la intriga i el color al llibre. Però no parteix d'un format predefinit, perquè llavors ens limitem, ens encasellem. ≡

idees

JAUME
Subirana

Podar la fe

Passo per un dels pitjors moments per a qualsevol acumulador: el del col·lapse i el consegüent intent de posar ordre. Anava a escriure «tinc massa llibres a casa» però siguem sincers: els col·leccionistes no érem a classe el dia que explicaven aquests adverbis que també són adjectius, com *massa*; no entenem què significa «lleigeixo massa». Ni tampoc com es poden tenir massa llibres. Per això acabem com acabem: doble filera a les prestatgeries, llibres de través a sobre d'altres, llibres per terra, llibres en caps, llibres darrere del sofà i a sobre dels armaris, llibres a casa dels pares, llibres a la feina, llibres i més llibres... té raó, és clar, qui ens diu que no hi ha temps per llegir-los tots, qui desapareix discretament quan en busquem un que segur que ha d'estar per aquí i no el trobem, qui es riu de la nostra maleta sobrecarregada, qui sospira quan repetim que **Jorge Luis Borges** deia que la biblioteca ha existit des de sempre. Tenen raó, però no importa.

Una biblioteca és la crònica dilatada de com l'atzar ens ha cuidat

Perquè els llibres que mantenen a prop ens expliquen tant o més que les paraules que a vegades utilitzem per presentar-nos: una biblioteca és la crònica dilatada de com l'atzar ens ha cuidat. Cada llibre és un planeta, i en certa forma els que tenim a casa reproduïen junts, en miniatura, tot l'univers al despatx, al passadís. De tant en tant hem de fer una mica de lloc, perquè l'espai a la Terra no és infinit i perquè la vida necessita ser podada, per retirar cada cert temps el que no necessitem, però trobem un lloc per a nous volums, per al que arribarà. **Victor Hugo** diu al poema *À qui la faute?* que una biblioteca, a més a més d'un tresor, és un acte de fe. Un acte de fe en la paraula i, tant com això, en la memòria i en l'educació: creiem que les coses poden ser millors, i sabem que això no passarà si no tenim en compte el que ja s'ha pensat i escrit, la saviesa i l'experiència acumulades. Tenir a casa una biblioteca, no importa la mida que faci, creure que val la pena conservar i fer circular els bells artefactes que anomenem llibres, és un acte de fe en la humanitat. I la fe, ai, acostuma a comportar alguna (petita) renúncia. ≡